

İhtiyarlık Sigortası Kanunu

(Resmî Gazete ile ilân : 8 . VI . 1949 - Sayı : 7227)

No.
5417

Kabul tarihi
2 . VI . 1949

Ana hükümler

BİRİNCİ MADDE — İş Kanununun uygulandığı iş yerlerinde çalışanlardan o kanuna göre sigortalı sayılanların ihtiyarlıkları halinde bağlanacak aylıklar ve yapılacak diğer ödemeler hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun hükümleri aşağıda yazılı kimseler hakkında uygulanmaz :

- Kanunla kurulu Emeklilik Sandıkları ile ilgilendirilenler;
- İş Kanununun 8 nci maddesinde yazılı sureksiz işlerde çalışanlar;
- Yılın her hangi bir devresinde tam veya fazla faaliyette bulunup öteki devrede büsbütün faaliyetten kalan veyahut faaliyetini azaltan mevsimlik işlerin yılında hiçbir zaman 200 gün çalışmayı gerektirmeyen ve Bakanlar Kurulu kararı ile belirtilmiş bulunan kısımlarında çalışan işçi ve hizmetliler.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Hilâfına kanuni hüküm olmadıkça, İş Kanununun 7 nci fash hükümleri ihtiyarlık sigortasına da şâmilidir.

4772 sayılı Kanunun 52, 69, 71, 74, 77 ve 81 nci maddeleri ihtiyarlık sigortası hakkında da uygulanır.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Sigortalıya sağlanan menfaatler :

- Kendisine veya eşine bağlanacak ihtiyarlık aylığı ile çocuklarına bağlanacak yetim aylığından;
  - Kendisine veya eşine yahut çocuklarına veyahut geçimleri kendisince sağlanan anasına ve babasına yapılacak toptan ödemelerden;
- İbarettir.

Birinci Bölüm

Yardımlar

BEŞİNCİ MADDE — İhtiyarlık aylığından faydalanmak için :

- 60 yaşını doldurmuş olmak;
  - Bu kanunun uygulandığı bir veya birkaç iş yerinde en az 25 yıldan beri işçi veya hizmetli olarak çalışmış bulunmak;
  - İlk işe girdiği tarihten ihtiyarlık aylığından faydalanma talebinde bulunduğu tarihe kadar geçen her yıl için, ortalama olarak, en az 200 günlük ihtiyarlık sigortası primi ödemiş bulunmak;
  - Aylıktan faydalanma talebine takaddüm eden son üç yıl içinde en az 200 günlük prim ödemiş bulunmak;
- Şarttır.

Ancak, yaptıkları işlerin mahiyeti icabı münavebe ile çalıştıkları Çalışma Bakanlığınca tesbit edilen işçi ve hizmetlilerin her yıl için ortalama olarak kabul olunan çalışma sürelerinin asgarisi 160 güne indirilir.

50 yaşını doldurduktan sonra hiçbir işte çalışamayacak duruma düştükleri, usulen anlaşılmalardan (b), (c) ve (d) fıkralarında yazılı şartları yerine getirmiş bulunanlara, 60 yaşını doldurmak şartı aranmadan, ihtiyarlık aylığı bağlanır.

Ihtiyarlık aylığına hak kazananların aylıklarının ödenmesine kendilerinin bu yoldaki taleplerini takip eden ay başından başlanır.

60 yaşını doldurduğu tarihte (b), (c) ve (d) fıkralarında yazılı şartlardan bir veya bir kaçını henüz yerine getirmemiş bulunan sigortalı bu şartları tamamlamadıkça aylığa hak kazanamaz.

ALTINCI MADDE — Ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanların bu işlerde geçen hizmet süreleri üzerinden hesaplanacak yıpranma payları 5 nci maddenin (c) fıkrasındaki şartı yerine getirememiş bulunan sigortalıların hizmet sürelerine eklenir. 5 nci maddenin (c) fıkrasında yazılı şart yukarıdaki ekleme ile tamamlandıktan sonra yıpranma payından artan süre 5 nci maddenin (a) fıkrasındaki yaş haddinden indirilir.

5 nci maddenin (c) fıkrasındaki şartı esasen yerine getirmiş bulunanlar için ise yıpranma payının tamamı yaş haddinden indirilir. Ancak, yaş haddinden bu suretle yapılacak indirmeler 6 yılı geçemez.

Ağır ve yıpratıcı işlerle bu işlerde geçen hizmet süreleri üzerinden, % 30 u geçmemek şartıyla, ne nispette yıpranma payı hesaplanacağı Çalışma Bakanlığınca hazırlanacak tüzükte belirtilir.

YEDİNCİ MADDE — Bağlanacak ihtiyarlık aylığının yıllık tutarı, sigortalıların kendileri ve iş verenleri tarafından ödenen primler toplamının % 20 sidir. Şu kadar ki, yıllık ihtiyarlık aylıklarının tutarı 400 liradan aşağı olamaz.

SEKİZİNCİ MADDE — Toptan ödeme, 9 ve 10 ncu maddelerde belirtilen tarihlere kadar verilen primlerin mezkûr maddelerdeki şekillerde sigortalıya veya hak sahiplerine ödenmesidir.

DOKUZUNCU MADDE — Durumları aşağıda yazılı sigortalıların yalnız kendileri tarafından ödenen primler talepleri üzerine aynen geri verilir :

- a) Evlenme dolayısıyla işlerinden ayrılmak isteyen kadın işçi ve hizmetliler;
  - b) Sigortaya tâbi işlere geç girdiklerinden 60 yaşında veya bu yaştan sonra işten ayrıldıkları zamana kadar 25 yıllık süreyi dolduramayan işçi ve hizmetliler;
- Sigortalıların bu hükümden faydalanabilmeleri için en az 5 yıldan beri sigortalı bulunmaları ve ilk işe girdikleri tarihten (a) ve (b) fıkralarında yazılı sebeplerle işten ayrıldıkları tarihe kadar geçen her yıl için, ortalama olarak, en az 200 gün ve münavebeli işlerde 160 gün ihtiyarlık sigortası primi ödemiş olmaları şarttır.

(a) fıkrasında yazılı sebeple işinden ayrılan sigortalı yeniden sigortalı bir işe girecek olursa bu madde gereğince kendisine geri verilen primleri kuruma iade etmedikçe eski hizmetleri işbu kanunun tatbikatında hesaba alınmaz ve bu gibilerin hizmet süreleri son işe girdikleri tarihten başlar.

Evlenme dolayısıyla işten ayrılan ve kendisine toptan ödeme yapılmış bulunan kadınlar, yeniden sigortalı bir işe girdikleri ve aldıkları sigorta primlerini de, kuruma geri verdikleri takdirde, önce çalıştıkları zamanlar çalışma sürelerine ve primleri de ödedikleri prim miktarına ilâve olunur. Ancak bu gibilerin işi terkettikleri zamanla tekrar işe başladıkları zaman arasındaki fâsıla için yılda 200 günlük prim ödeme şartı aranmaz.

ONUNCU MADDE — Aşağıdaki şartları yerine getirmiş olanlardan, artık hiçbir işte çalışamayacak duruma girdikleri usulen anlaşılmalardan daimî iş göremez-

liklerinin başladığı tarihe kadar ve ölenlerin de ölüm tarihlerine kadar gerek kendileri ve gerekse kendileri için iş verenleri tarafından ödenmiş bulunan primler toplamı sigortalıya veya 11 nci maddede yazılı esaslar dairesinde hak sahiplerine aynen ödenir.

a) İşe ilk girdikleri tarihten daimî iş göremezliğin başladığı veya ölümün vukubulduğu tarihe kadar geçen her yıl için ortalama olarak en az 200 günlük ve münavebelî işlerde 160 günlük prim ödemiş bulunmak;

b) Aylık alabilmek için 5 nci ve 11 nci maddelerde yazılı şartları henüz yerine getirememiş olmak.

Şu kadar ki, iş kazasından veya meslek hastalığından ileri gelen daimî iş göremezlik ve ölüm hallerinde, aynı zamanda 4772 sayılı Kanundan faydalananlara yapılacak toptan ödeme yukardaki fıkrada tesbit olunan miktarın yarısıdır.

ON BİRİNCİ MADDE — Sigortalının ölümü halinde toptan ödenecek miktarın yarısı dul kalan eşine verilir. 18 yaşını doldurmamış çocuklarından her birine de toptan ödenecek miktarın dörtte biri ödenir.

Sigortalının ölümünden sonra doğan çocuğu ile ölümünden önce evlât edinilmiş veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları da toptan ödemededen faydalanırlar.

Sigortalının ölümü ile hem anasız hem babasız kalan çocuklarından her birine, toptan ödenecek miktarın % 30 u verilir.

Hak sahiplerine ödenecek miktarlar toplamı, toptan ödeme miktarını aşmaz. Bu miktarın aşılması için gerekirse hak sahiplerine ödenecek miktarlardan aralarındaki nispet gözetilerek indirme yapılır.

Sigortalının sağ kalan eşine ve çocuklarına ödenen hisseler toplamı toptan ödeme miktarından çıkarıldıktan sonra arta kalan kısmın yarısı geçimi sigortalı tarafından sağlanan veya sağlanması hükme bağlanmış bulunan anasına ve yarısı da aynı şartı haiz babasına ödenir.

Sigortalının çalışamaz durumundaki sakat çocukları yaşları ne olursa olsun 18 yaşını doldurmamış çocukları gibi toptan ödemededen faydalanırlar.

ON İKİNCİ MADDE — Hangi hallerde sigortalının artık hiçbir işte çalışmayacak duruma girmiş sayılacağı Çalışma ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak bir tüzükte belirtilir.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Resmî hastane bulunan yerlerde hastane sağlık kurulunca, bulunmayan yerlerde biri resmî olmak üzere en az iki hekim tarafından müştereken verilecek rapor daimî iş göremezliğin tesbitinde esas tutulur.

Ancak :

- a) Ârızanın nev'ine göre uzman bulunmaması;
- b) Gerekli tetkik ve teşhis araçlarının olmaması;
- c) Ârızanın sonucunu tâyin için sigortalının bir sağlık müessesesince müşahede altına alınmasının gerekmesi gibi sebeplerden biri dolayısıyla rapor yeter görülmezse sigortalı, raporun kurumea alındığı tarihten itibaren 15 gün içinde, kurumea tâyin edilen en yakın bir hastanenin sağlık kuruluna sevk olunabilir. Sigortalı da birinci fıkrada yazılı rapor üzerine kurumea alınacak kararın tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde itiraz ederek aynı şekilde resmî bir hastanenin sağlık kurulunda muayenesini talep edebilir.

Bu suretle resmî bir hastaneye sevk olunacak sigortalıların gidip gelme yol paraları kurumea ödenir.

Kurum veya sigortalının bu son rapora da yukarıda yazılı süreler içinde itiraz etmesi halinde durum Yüksek Sağlık Şûrasınca kesin karara bağlanır.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — İhtiyarlık aylığı alan veya 5 nci maddenin (b), (c) ve (d) fıkralarındaki şartları yerine getirmiş ve 50 yaşını doldurmuş bulunan sigortalının ölümü halinde, ölüm tarihinden en az bir yıl önce sigortalı ile evlenmiş bulunan dul karısına özel kanunlar gereğince, her hangi bir yerden aylık veya ödenek almamak veyahut sigortalı bir işten kazancı bulunmamak şartıyla kocasına ait aylığın % 40 ına eşit bir aylık bağlanır.

Özel kanunlara göre her hangi bir yerden aylık veya ödenek alan veyahut sigortalı bir işten kazancı bulunan dulların buralardan temin ettikleri aylıklar bu kanun gereğince bağlanacak dul aylığından az olursa aradaki fark kendisine ayrıca ödenir.

Dul aylığı sigortalının ölümünden üç yıl sonra kesilir ve yeniden evlenmemiş olmak şartıyla 50 yaşını doldurduktan sonra yeniden ödenmesine başlanır.

Birinci fıkradaki şartları yerine getirdikten sonra ölen sigortalıya bağlanacak olan aylığın % 20 si eşit miktarlara ayrılarak çocuklarına, 18 yaşını dolduruncaya kadar, aylık halinde ödenir.

Sigortalının çalışmayacak durumdaki mâlûl çocukları, yaşları ne olursa olsun, sigortalının 18 yaşından küçük çocukları gibi bu aylıktan faydalanırlar.

Sigortalının karısı ile ana ve babası içtima ettikte ve çocukları bulunmadığı takdirde, çocuklara ait olan % 20 eşit hisseler halinde ana ve babaya verilir. Eğer bunlardan birisi yoksa tamamı diğerine ödenir.

ON BEŞİNCİ MADDE — İhtiyarlık aylığı alan veya buna hak kazanan kadının işçinin bakmakta olduğu mâlûl ve çalışmayacak durumdaki kocası ile çocukları da aynı şartlarla 14 nci maddede yazılı aylıktan faydalanır.

ON ALTINCI MADDE — Sigortalının ölümü halinde cenaze masrafı karşılığı olarak ailesine 50 lira ödenir. 4772 sayılı Kanun gereğince cenaze masrafı verilen sigortalılar için bu maddeye tevfikân ayrıca ödeme yapılmaz.

ON YEDİNCİ MADDE — a) Her hangi bir sebeple silâh altına alınan sigortalının askerlikte geçen hizmet süresi;

b) 4772 sayılı Kanununun 13 ve 29 ncu maddeleri gereğince geçici iş göremezlik veya gebelik yahut analık ödeneği alan sigortalının iş göremediği süre;

İhtiyarlık sigortası haklarından faydalanmak için çalışması gerekli süreler içinde dâhil olmadığı gibi her yıla isabet eden ortalama 200 günlük ve münavebeli işlerde 160 günlük sürenin hesabında da nazara alınmaz.

Evlenme dolayısıyla işten ayrılan ve kendisine toptan ödeme yapılan sigortalı kadınların bu toptan ödemeyi iade ederek yeniden sigortalanmaları halinde arada geçen süre için yılda 200 günlük ve münavebeli işlerde 160 günlük prim ödeme şartı aranmaz.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanun ile 4772 sayılı Kanuna göre hak kazanılan aylıkların birleşmesi halinde, sigortalı veya hak sahibine, bu aylıklardan fazla olanının tamamı ve noksan olanının da yarısı ödenir.

Aylıkların eşitliği halinde evvelce hak ettiği aylığın tamamı ve sonrakinin yarısı verilir. Sermayeye çevrilen aylıklarla toptan ödemelerde yukarıki fıkralar hükümleri uygulanmaz.

ON DOKUZUNCU MADDE — 18 yaşını doldurmamış bulunan kız ve erkek çocukların bu kanunla ilgili iş yerlerinde çalıştıkları süreler, 5 nci maddenin (b) ve (c) bentlerinde yazılı sürelerin hesabında nazara alınmaz.

Ancak bu gibiler için 18 yaşını doldurmadan önce ödenen primlere esas teşkil eden kazançlar toplamı, ihtiyarlık aylığını hesabı için 7 nci maddede gösterilen kazançlar toplamına ithal edilir.

İkinci Bölüm

Primler

YIRMİNCİ MADDE — İhtiyarlık sigortasının gerektirdiği yardımlarla her türlü yönetim giderlerini karşılamak üzere alınması gerekli primleri sigortalılarla bunların iş verenleri öderler. İş veren çalıştırdığı bilûnum sigortalıların prim tutarlarını ücretlerinden kesmeye ve kendisine ait prim tutarını da bu miktara ekliyerek en geç ertesi ayın sonuna kadar İşçi Sigortaları Kurumuna ödemeye mecburdur. İş veren ve iş veren vekili primlerin bu suretle tam olarak zamanında ödenmemesi halinde İşçi Sigortaları Kurumuna karşı sorumlu olup, ayrıca primleri % 10 fazlasıyla ödemeye mecburdur.

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Sigortalılarla iş verenlerin ödiyecekleri primlerin hesabında sigortalılara ödenen ücretlerin aylık tutarı esas alınır.

İşçilere verilen fazla mesai ücretleri, prim ve pahalık zamları gibi yalnız ücret mahiyetinde her türlü paralar ücretlerin aylık tutarında dâhildir.

YIRMİ İKİNCİ MADDE — Ücretsiz çalışanlarla günlük kazancı 2 liradan aşağı olan sigortalıların ihtiyarlık sigortası primleri 2 lira üzerinden hesaplanır.

Sigortalının fiilen aldığı ücret ile iki lira arasındaki farka ait primin tamamı iş veren tarafından ödenir.

İhtiyarlık sigortası primlerinin hesabında günlük kazancın 20 liradan fazlası nazara alınmaz.

YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — İkinci madde gereğince ihtiyarlık sigortasından istisna edilenler için ihtiyarlık sigortası primi alınmaz.

YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — İhtiyarlık sigortası primi sigortalının kazancının % 8'idir. Bu miktarın yarısı sigortalı, diğer yarısı da iş veren hissesidir. 22 nci madde hükmü saklıdır.

Çalışma Bakanlığınca münavebeli bir işte çalıştığı kabul edildiği için asgari çalışma süreleri 160 güne indirilen sigortalıların ihtiyarlık primleri kazançlarının % 10 nu nispetine çıkarılır.

YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — 6 nci maddede yazılı tüzükte belirtilen ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanların ihtiyarlık sigortası primleri, bu tüzükte gösterilen yıpranma payı nispetleri derecesinde artırılır. Bu artırmadan doğan prim farkını iş verenle sigortalı yarı yarıya öderler.

YIRMİ ALTINCI MADDE — İş veren veya iş veren vekili iş yerinde çalıştırdığı sigortalılara ödenen ücretleri gösterir aylık bordroları en geç ertesi ayın sonuna kadar İşçi Sigortaları Kurumuna vermeye mecburdurlar.

Üçüncü Bölüm*Sigorta haklarının ihtiyari olarak devam ettirilmesi*

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Evvelce sigortalı olup da 5 nci maddenin (c) bendinde yazılı olduğu şekilde en az beş yıl prim ödemiş ve sonradan sigortalı bulunduğu işten ayrılmış olan kimseler aşağıdaki şartlar dâhilinde ihtiyari olarak sigortaya devam edebilirler :

a) Bu kanunla ilgili işten ayrıldığı tarihten itibaren bir yıl içinde ihtiyari olarak sigortaya devam edeceğini İşçi Sigortaları Kurumuna yazı ile bildirmek;

b) Evvelce kendisine toptan ödeme yapılmamış olmak veya kendisine toptan ödeme yapılmışsa bu miktarı aradan geçen zamana ait faizi ile birlikte iade etmiş bulunmak;

c) Her yıl en az 250 gün için prim ödemek.

(c) bendi gereğince ödenecek primlerin tâyininde sigortalının işten ayrıldığı tarihe takaddüm eden son bir yıl içinde aldığı ortalama günlük ücret esas tutulur. Bu ücret üzerinden 25 nci maddedeki nispet dâhilinde tesbit olunacak primlerin tamamını yalnız sigortalı öder.

Ihtiyari olarak sigorta haklarını devam ettirenler yıllık primlerini İşçi Sigortaları Kurumunun tâyin edeceği aylarda dört eşit taksitte öderler. Her hangi bir taksiti gecikme faizi ile birlikte ve taksit tarihinden itibaren en çok bir yıl içinde yatırmayan sigortalının sigorta hakkı düşer. Bu gibilere ödemiş buldukları primler iade edilmeyeceği gibi bunlar sonradan ihtiyari olarak sigortaya devam edemezler.

Sigortalı yeniden mecburi sigortaya tâbi bir işe girecek olursa hakkında mecburi ihtiyarlık sigortası hükümleri uygulanır. Bu sigortalıların evvelce mecburi ve ihtiyari olarak sigortada geçen sürelerine ait sigorta hakları ile yeni çalışma sürelerine ait sigorta hakları birleştirilir.

Bu maddedeki şartları yerine getirmiyenler İşçi Sigortaları Kurumundan hiçbir hak istiyemezler.

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — İşçi Sigortaları Kurumu, Çalışma Bakanlığınca onanacak genel şartlar dâhilinde İş Kanununa tâbi olmayan işlerde ve iş yerlerinde çalışanların da toplu olarak bu kanuna tâbi tutulmaları için iş verenlerle, işçi ve hizmetlilerin dernek ve buna benzer teşekkülleriyle yahut işçi ve iş veren sendikalarıyla sözleşmeler yapabilir.

Bunlar hakkında bu kanunun geçici maddesindeki hükümler uygulanmaz.

Dördüncü Bölüm*Genel hükümler*

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — İş verenlerin İşçi Sigortaları Kurumuna verecekleri aylık bordroların şekli, sigortalıların kurumca tescili, iş yerlerinde tutulacak kayıt ve defterler, sigortalılar için doldurulacak karnelerle bunların kullanış tarzı, ihtiyari sigortaya tâbi tutulanların prim ödeme şekilleri, gelirlerin tediye zamanları ve bu kanunun tatbik tarzını gösteren diğer hususlar bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra çıkarılacak bir tüzükle gösterilir.

OTUZUNCU MADDE — Her hesap yılı sonunda o yıl için alınan ihtiyarlık sigortası primlerinden dört türlü karşılık ayrılır :

a) Matematik karşılık;

- b) Ödenmiş primler karşılığı;
- c) Askıda işler karşılığı;
- d) Olağanüstü karşılık.

Matematik karşılık, bu kanun gereğince bağlanacak aylıkların ödenmesini sağlamak üzere hesaplanacak peşin değerlerin toplamıdır.

Ödenmiş primler karşılığı, henüz mâlûllük, ihtiyarlık ve ölüm dolayısıyla sigortadan faydalanmaya başlamamış bulunan sigortalılar için bu kanun gereğince ileride kurumca yapılacak ödemelerin bilânço tarihindeki değeri ile bu sigortalılar için mütaakıp yıllarda ödenecek primlerin peşin değerleri arasındaki farktır.

Askıda işler karşılığı, yılı içinde muameleleri tamamlanmıyarak tediyeleri yapılmamış bulunan aylık ve toptan ödemeleri karşılayacak yeterlikte olur.

Olağanüstü karşılık, her hangi bir hesap yılına ait gelirlerin o yıl yapılacak masraflarla yıl sonunda ayrılması gerekli karşılıklara yetmemesi halinde kullanılmak üzere ayrılan karşılıktır.

Her hesap yılı sonunda o yılın gelirlerinden matematik, ödenmiş primler ve askıda işler karşılıkları ile yönetim giderleri ve diğer sigorta masrafları çıkarıldıktan sonra kalanı olağanüstü karşılık olarak ayrılır.

OTUZ BİRİNCİ MADDE — İhtiyarlık sigortası için ayrılacak karşılıklar :

- a) Millî bankalara;
- b) Devletin çıkardığı veya kefil olduğu tahvillere;
- c) Gayrimenkullere;
- d) Sigortalılara mesken inşası için ve bu meskenleri ipotek etmek suretiyle gayrimenkulün değerinin % 50 si karşılığı olarak;

Yatırımlar suretiyle işletilir.

Bu karşılıkların % 40 ı Devlet tahvillerine ve en çok % 20 si de ipotek karşılığı olarak yatırılır.

OTUZ İKİNCİ MADDE — İhtiyarlık sigortasının malî bünyesi her beş yılda bir ve gerekirse daha önce, incelenerek alınacak sonuç bir raporla Çalışma Bakanlığına bildirilir.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Sigortalıların, bu kanuna tâbi işlerde çalıştıkları günleri, bu işlerden aldıkları ücret miktarlarını ve bu ücret miktarlarına göre ödemeleri gerekli ihtiyarlık sigortası primlerini tesbit ve takip etmek için bu kanuna tâbi bütün işçi ve hizmetlilere İşçi Sigortaları Kurumunca birer sigorta karnesi verilir.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — İş verenler veya vekilleri bu kanuna tâbi işçi ve hizmetlilerin sigorta karnelerini iş yerinin defter ve kayıtlarına uygun olarak işlemeye ve 29 ncu madde gereğince hazırlanacak tüzükte bu husus hakkında uygulanacağı belirtilecek olan usullere riayet etmeye mecburdur.

Karne ve kayıtların ziyaa uğraması halinde iş yerleri veya İşçi Sigortaları Kurumundaki kayıtlardan çıkarılacak tasdikli suretlere göre işlem yapılır.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunla yükletilen vecibeleri yerine getirmiyen iş veren veya iş veren vekili hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. İş veren veya iş veren vekili, İşçi Sigortaları Kurumunun bu yüzden husule gelen zararlarını da ayrıca öder.

OTUZ ALTINCI MADDE — Her hangi bir devreye ait aylığı o devre iptidasından itibaren üç yıl içinde almıyanların bu devreye ait aylıkları ödenmez.

OTUZ YEDİNCİ MADDE — İhtiyarlık aylığı almakta iken yabancı memleketlere giden kimselerin yabancı ülkelerde kaldıkları sürece aylıkları durdurulur. Bunlardan en geç 5 yıl içinde tekrar memlekete dönenlere, döndükleri tarihi takibeden aybaşından itibaren aylıkları ödenmeye devam olunur.

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — İşçi Sigortaları Kurumu, aylık bağlanma veya toptan ödeme yapılması için gerekli belgeler tamamlanınca bağlanacak aylıkları ve yapılacak toptan ödemeleri en geç bir ay içinde hesap ve tesbit ederek ilgililere yazı ile bildirir.

Sigortalılar ve bunların hak sahipleri, kararı bildiren yazıyı aldıkları günden başlamak üzere 2 ay içinde, buldukları yerin sulh mahkemesine baş vurarak İşçi Sigortaları Kurumunun kararına itiraz edebilirler; bu itiraz kararını uygulanmasını geçiktirmez. Dâvalar, Hukuk Yargılama Usulü Kanununun çabuk yargılama hükümlerine göre görülür.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — İşçi Sigortaları Kurumu aylık veya toptan ödeme işlemlerine başlanmış bulunan sigortalı veya hak sahibi kimselere ilerde alacaklarından kesilmek üzere avans verebilir.

KIRKINCI MADDE — İhtiyarlık aylığından faydalanabilecek durumda iken işinden ayrılan veya çıkarılan sigortalılar hakkında İş Kanununun 13 nci maddesinin kıdemle mütenasip tazminata mütaallik hükmü uygulanmaz.

KIRK BİRİNCİ MADDE — Bu kanunun yaş ile ilgili hükümlerinde, sigortalıların ihtiyarlık sigortasına ilk defa dâhil oldukları, hak sahiplerinin de ihtiyarlık sigortası haklarından faydalanmaya başladıkları sıradaki resmî doğum tarihleri esas tutulur.

Nüfus kâğıtlarında doğum ay ve günleri yazılı olmayanlar bir Temmuzda doğmuş sayılırlar.

KIRK İKİNCİ MADDE — Bu kanuna tâbi iş yerlerinde çalışan yabancı uyruklu işçi ve hizmetliler hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır. İş Kanununun 102 nci maddesinin 2 nci fıkrası hükümleri saklıdır.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun primlerle ilgili hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihte 35 yaşını geçmiş bulunanlardan 60 yaşını doldurduktan sonra 5 nci maddedeki şartları yerine getirmiyenler de aşağıdaki şartlar dâhilinde bu kanun hükümlerinden faydalandırılırlar.

a) İhtiyarlık Sigortası Kanununun primle ilgili hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önceki 5 yıl içinde en az 1000 gün ve münavebeli işlerde çalışanların da 800 gün İş Kanununa tâbi iş yerlerinde çalıştığını ispat etmek;

b) Primlerle ilgili hükümlerin yürürlüğe girdiği tarihten, ihtiyarlık sigortası hakkından faydalanacağı tarihe kadar geçen her yıl için en az ortalama 200 günlük ve münavebeli işlerde 160 günlük ihtiyarlık sigortası primini ödemiş bulunmak ve 5 nci maddenin (d) fıkrasındaki şartı haiz olmak;

c) En az bir yıl sigortalı bulunmak ve bu bir yıl içinde 200 gün ve münavebeli işlerde 160 gün prim ödemiş olmak.

Bu madde gereğince kendisine aylık bağlanmış bulunan sigortalı, ücretli bir işte çalışmaya devam ettiği takdirde bu aylık kesilir.

(a) bendinde yazılı eski hizmet süreleri, sigortalıların son beş yıl içinde çalıştıkları iş yerlerinden alacakları kanıtlı belgeleri, primlerle ilgili hükümlerin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde İşçi Sigortaları Kurumuna tevdi edilmek suretiyle belgelenir.

İş verenler bu çalışma belgelerini düzenlemekten imtina ettikleri takdirde ilgili sigortalıların zarar ve zıyan istemek hakkı mahfuzdur.

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun 6 ncı maddesinin son fıkrası ile 12, 29, 33, 34 ve 35 nci maddeleri kanunun yayımı tarihinden, diğer maddeleri ise 1 . IV . 1950 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4 Mayıs 1949

<i>Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	3 . VI . 1949 ve 1/540
<i>Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	4 . VI . 1949 ve 4/526
<i>Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 18 597 19 588 20 58:71,74:75,75:78,78:81,81,81: 82,82:96,137:140